

ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ**ԱՅԼԵԻԱՅԼՔ****ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԷՋ ՌՈՒՍԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆ՝
ՏԻԱՐ ԱՆԱՏՈԼԻ ՎԻՔԹՈՐՈՎ ԱՅՅԵԼԵՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ**

4 Յունուար, 2021-ին, Իսրայելի մէջ Ռուսիոյ դեսպան՝ Տիար Անատոլի Վիքթորով այցելեց Պատրիարքարան եւ հանդիպում ունեցաւ Սուրբ Աթոռոյս Գահակալ՝ Ամենապատիւ Տ. Նուրհան Պատրիարք Մանուկեանի հետ: Հանդիպման ընթացքին Տիար Վիքթորով Պատրիարք Սրբազանի յանձնեց Ռուսիոյ Նախագահ Տիար Վլատիմիր Փութինի ուղղուած 20 Նոյեմբեր, 2020 թուակիր նամակի պատասխանը, որու մէջ ան նախագահի անունէն երախտագիտութիւն կը յայտնէր Լեռնային Ղարաբաղի խընդրին վերաբերեալ Պատրիարք Սրբազան Հօր՝ նամակին մէջ արտայայտած մտահոգութիւններու համար: Իր նամակին մէջ դեսպանը կը յայտնէր, որ Պատրիարք Սրբազան Հօր խնդրանք-մտահոգութիւնները հաշուի առնուած են եւ յատկապէս կ'ընդգծէր, որ Ռուսիոյ ղեկավարութիւնը յատուկ հսկողութիւն սահմանած է ապահովելու համար փախստականներու անվնաս վերադարձը իրենց բնակարաններ, Լեռնային Ղարաբաղի մէջ գտնուող մշակութային եւ կրօնական յուշարձաններու պաշտպանութիւնը, ինչպէս նաեւ այս շրջանի կարգավիճակի հարցը:

ՀԱՅՈՑ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԸ ԲԵԹՂԵՀԷՄԻ ՄԷՋ

18 Յունուար, 2021-ին, առաւօտեան ժամը 9:30-ին, ոստիկաններ այցելեցին Պատրիարքարան Պատրիարք Սրբազան Հօր Ս. Ծնունդը շնորհաւորելու եւ դէպի Բեթղեհէմ թափօրին հսկողութիւնն ապահովելու համար: Ժամը 9:45-ին Ամեն. Պատրիարք Սրբազան Հօր գլխաւորութեամբ Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը քանի մը ինքնաշարժերու շարանով ճամբայ ելաւ դէպի Բեթղեհէմ: Ծամբու կիսուն Յունաց Ս. Եղիա վանքին առջեւ Պատրիարք Սրբազան Հօրը դիմաւորելու եկած էին Պէյթ-Սահուրի եւ Պէյթ-Ճալայի քաղաքապետները եւ պետական ներկայացուցիչներ: Ապա ինքնաշարժներու թափօրը շարժուեցաւ դէպի Բեթղեհէմ, ուր քաղաքի մուտքին, ինքնաշարժներէն դուրս ելլելով, Պատրիարք Սրբազան Հայրը եւ Միաբանութեան անդամները քալելով յառաջացան մինչեւ հրապարակ՝ դիմաւորուելով Բեթղեհէմի ընդհանուր ոստիկանապետի, քաղաքապետի, կառավարիչի եւ Պաղեստինի Կրօնից եւ զբօսաշրջութեան նախարարներու եւ պաշտօնեաներու կողմէ: Ապա «Խորհուրդ Մեծ» շարականի երգեցողութեամբ, եւ Տաճարին զանգերու ղողանջին ներքոյ թափօրը բարձրացաւ Ծննդեան Տաճարի Հայկական վանքը, ուր ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Բեթղեհէմի քաղաքապետը, ապա Պատրիարք Սրբազան Հայրը շնորհաւորեց եւ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր ներկաներուն:

Յետ միջօրէի ժամը 2-ին Պատրիարք Սրբազան Հօր գլխաւորութեամբ «Հրաշափառ»-ով մուտք կատարուեցաւ Ս. Ծննդեան Տաճար եւ Ս. Այր: Ծրագալոյցի Ս. Պատարագը Ս. Այրին մէջ մատուց Նոգեշնորհ Տ. Կորին Վրդ. Բաղդասարեան: Ապա՝ Միաբանութիւնը բարձրացաւ Հայոց Վանք. բակին մէջ կարդացուեցաւ Ս. Ծննդեան Աւետարանը եւ երգուեցաւ «Փառք ի բարձունս»:

19 Յունուար, 2021-ին, կէս գիշերէն առաջ ժամը 10-ին, Գիշերային պաշտամունքէն յետոյ, Միաբանութիւնը իջաւ Ս. Ծննդեան Այր, ուր շարունակուեցաւ «Փառք ի բարձունս»-ի երգեցողութիւնը: Ապա Պատրիարք Սրբազան Հայրը Ծննդեան իր պատգամը տուաւ ներկաներուն, որմէ յետոյ պաշտամունքները շարունակուեցան Տաճարին մէջ: Աւագ սեղանին վրայ պատարագեց Հոգեշնորհ Տ. Տիրան Աբեղայ Յակոբեան: Պատարագին յաջորդեց Զրօրհնեաց արարողութիւնը՝ հանդիսապետն էր Լուսարարապետ՝ Գերաշնորհ Տ. Սեւան Արք. Ղարիպեան, որ եւ ճաշու ժամերգութենէն ետք պատարագեց Ս. Ծննդեան Այրին մէջ: Պաշտամունքներու աւարտին, առաւօտեան ժամը 6:00-ին, Միաբանութիւնը թափօրով եւ երգեցողութեամբ բարձրացաւ Հայոց վանք, ուր կարդացուեցաւ Ս. Ծննդեան Աւետարանը եւ երգուեցաւ «Փառք ի բարձունս», ապա Միաբանութիւնը վերադարձաւ Երուսաղէմ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԳԷՊԻ ՅՈՐԴԱՆԱՆ ԳԵՏ

24 Յունուար, 2021-ին, յետ սուրբ եւ անմահ պատարագի, Սուրբ Աթոռոյս Լուսարարապետ՝ Գերաշնորհ Տ. Սեւան Արքեպիսկոպոս Ղարիպեան Սրբազան Հայրը, ընկերակցութեամբ՝ միաբան հայրերու եւ ժողանգաւոր սաներու մեկնեցան դէպի Յորդանան գետ, ուր տեղի ունեցաւ ամենամեայ Զրօրհնեաց արարողութիւնը: Յորդանանեան կողմէ գետափ եկած էին Յորդանանահայոց առաջնորդ՝ Տ. Աւետիս Ծ. Վրդ. Իփրաճեան իր գաղութի հաւատացեալներու հետ միասին:

Այս տարի Քորոնա ժահրին ստեղծած դժուարին կացութեան պատճառով Զրօրհնէքի հոգեպարար արարողութեան ներկայ էին փոքրաթիւ հայեր:

ԼԱՏԻՆԱՅ ՆՈՐԱՆՇԱՆԱԿ ՊԱՏՐԻԱՐԹԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՅԸ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

30 Յունուար, 2021-ին, Երուսաղէմի Լատինաց նորանշանակ Պատրիարք՝ Ամեն. Տ. Փիերպատիսթա Արքեպիսկոպոս Փիցաբալա կատարեց իր առաջին պաշտօնական այցը Հայոց Պատրիարքարան եւ հանդիպում ունեցաւ Սուրբ Աթոռոյս Գահակալ՝ Ամեն. Տ. Նուրհան Պատրիարք Մանուկեանի հետ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐ ՅԱԽԱՊԱԿԵԱՅ ՊԱՏԿԵՐԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՆԱԶԱՐԷԹ

15 Փետրուար, 2021-ին, Ամենապատիւ Տ. Նուրհան Պատրիարք Մանուկեան ընկերակցութեամբ Դիւանապետ՝ Տ. Կորիւն Վրդ. Բաղդասարեանի եւ Տիար Վիգէն Լէփէճեանի մեկնեց Նազարէթ եւ օրհնեց Աւետման կաթոլիկ եկեղեցւոյ գաւիթին մէջ գետեղուած Աստուածամօր եւ Մանուկ Յիսուսի նուիրուած հայկական յախճապակեայ պատկերը:

Գրիգոր Խանջեանի Աստուածամօր սոյն պատկերը շրջապատուած է հայ ժողովուրդի խորհրդանշական եկեղեցիներով, Ծիծեռնակաբերդով, խաղողով ու նուռերով, իսկ Աստուածամօր գլխավերը պատկերուած է Բիբլիական Արարատ լեռը:

Գծագրիչ՝ Տիար Վիգէն Լէփէճեան:

ԲԵԹՂԵՀԷՄԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱՊԵՏԻՆ ԱՅՅԸ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

2 Մարտ, 2021-ին, Բեթղեհէմի զինուորապետ Տիկին Տալի Ահարոն ընկերակցութեամբ քրիստոնէական բաժնի պատասխանատու՝ տիար Քասիմ Մարայինի, ընդունալով Ամենապատիւ Պատրիարք Սրբազան Հօր հրաւերին՝ այցելեց Պատրիարքարան եւ հանդիպում ունեցաւ Նորին Ամենապատուութեան հետ: Հանդիպման ընթացքին քննարկուեցան Պատրիարքութեանս առնչուող հարցեր:

ՕԾՈՒՄ Ս. ԵՂԻԱ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՆՈՐԱՀԱՍՏԱՏ ԽՈՐԱՆԻ Ի ՀԱՅՅԱ

Շաբաթ, 6 Մարտ, 2021-ին, Սուրբ Աթոռոյս Լուսարարապետ՝ Գերշ. Տ. Սեւան Արք. Ղարիպեան ընկերակցութեամբ՝ Հոգշ. Տ. Կորին Վրդ. Բաղդասարեանի եւ Հոգշ. Տ. Աղան Աբղ. Գոգշեանի մեկնեցան Հայֆայի Սուրբ Եղիա եկեղեցի, ուր ձեռամբ՝ Լուսարարապետ Սրբազան Հօր, օծուեցաւ Ս. Եղիա եկեղեցւոյ նորահաստատ խորանը: Օծումէն անմիջապէս յետոյ նորած խորանին վրայ սուրբ եւ անմահ պատարագ մատուց Ս. Եղիա եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ Արժ. Տ. Տիրայր Քհնյ Յովակիմեան: Պատարագի ընթացքին քարոզեց Լուսարարապետ Սրբազան Հայրը:

Թող օրհնեալ ըլլայ կամքը Ամենակալ Աստուծոյ որ մեզ արժանացուց այս օրւան, ծառայելու Իրեն եւ սպասարկելու Իր Տան:

ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ ԱՍՈՐԻՈՅ Ս. ՄԱՐԿՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Երուսաղէմի մէջ Եպիսկոպոսական եկեղեցին հաստատուած ժամանակ նուազած ու անշքացած էր Ասորւոց եկեղեցին, որ հին դարերու մէջ ծաղկեալ վիճակ մը ունեցած էր իր բազմաթիւ վանքերով եւ ժողովուրդով: Այժմ միակ վանքն է, որ մնացած է Ասորիներուն ձեռքը, Մարկոս Աւետարանիչի Տուն կոչուածը, այն ալ ժամանակին կը գտնուէր Հայոց պահպանութեան ներքեւ, եւ Ս. Յակոբի միաբան վարդապետներէն մէկը կը նստէր հոն եւ կը հոգար եկեղեցիին պէտքերը: Երուսաղէմի մէջ ժողովուրդ անգամ չունէին անոնք բացի միակ ասորի ընտանիքէ մը:

1740-ական թուականներուն Գրիգոր Շղթայակիր Պատրիարք բազմաթիւ նորոգութիւններու կարգին մարդասիրաբար կը հրամայէ նորոգել Ասորիներու Ս. Աստուածածնի անուամբ եկեղեցին, որ խարխլած էր, եւ ըստ աւանդութեան՝ կը գտնուէր Մարկոս Աւետարանիչի տունը: Ապա, երբ իրենց պատրիարքին կողմէ Ապունա Ապտուլ Նուր Եպիսկոպոսը կը հասնի Երուսաղէմ (1841 Օգոստոս 8), Հայերը անոր կը յանձնեն վանքըն ու եկեղեցին, եւ նորոգութիւններու համար Ս. Աթոռին ըրած ծախքերուն փոխարէն ստակ մը անգամ չեն պահանջէր անկէ: Սակայն Ապտուլ Նուր եսասիրութեամբ եւ ամբարտաւանութեամբ լեցուած՝ փոխանակ շնորհապարտ ըլլալու Հայոց՝ եկեղեցին նորոգելու պատրուակով կը ջնջէ բոլոր հայերէն յիշատակարանները, որոնք հայ վարդապետներու տեսչութեան ժամանակ տեղի ունեցած նորոգութիւններուն առթիւ նուիրատուներուն անունները կը կրէին: Կը ջնջէ նաեւ խորանի խաչկալի հայերէն յիշատակարանը:

Քրիստոնէութեան նախկին դարերուն եւ Խաչակիրներու ժամանակ բազմաթիւ եկեղեցիներու հետ կրօնաւորներու հոծ թիւ մըն ալ ունէին Ասորիները, իսկ հիմա անոնց եկեղեցականներուն թիւը երկուքէն կամ երեքէն անդին չանցնիր: Տարին ան-

գամ մը, Բուն Բարեկենդանի նախընթաց Ուրբաթ օրը, Հայերը սուրբ պատարագ կը մատուցանեն Ասորիներու եկեղեցիին մէջ, նոյնը կ'ընեն նաեւ ամէն տարի Ս. Գէորգի տօնին՝ Ղպտիներու եկեղեցիին մէջ:

Այս տարի եւս, համաձայն հնաւանդ սովորութեան, Ուրբաթ, 12 Մարտ, 2021-ին, հանդիսապետութեամբ Հոգեշնորհ Տ. Թէոդորոս Ծ. Վարդապետ Զաքարեանի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը եւ Ժառանգաւոր սաներ մեկնեցան Ասորոց Ս. Մարկոս եկեղեցի, ուր Սուրբ Պատարագ մատուց Հոգեշնորհ Տ. Աղան Աբեղայ Գոգչեան:

Պատարագէն ետք Միաբանութիւնը պատուեցաւ Ասորի միաբաններու կողմէ՝ իրենց Տեսչարանին մէջ:

ՍԱՐԿԱԻԱԳԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնն ու Երուսաղէմի Հայ համայնքը հոգեւոր ցընծութեան օրեր ապրեցան 19-20 Մարտ, 2021-ին:

19 Մարտ, 2021-ին, խաղաղական ժամերգութենէն եւ Սբ. Թէոդորոս Զօրավարի նախատօնակէն ետք, Սրբոց Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ, Լուսարարապետ՝ Գերշնորհ Տ. Սեւան Արքեպիսկոպոս Ղարիպեանի ձեռամբ կատարուեցաւ Սարկաւագական կոչման արարողութիւնը՝ Սուրբ Աթոռոյս Ուրարակիրներէն Տրց. Սերգէյ Անտինեանի, Տրց. Դաւիթ Մինասեանի, Տրց. Սերգէյ Գազանչեանի եւ Սբ. Յարութեան Տաճարի ծառայող միաբաններէն Տրց. Մկրտիչ Ստեփանեանի: Ընծայեալները ծնրադիր յառաջացան դասի մուտքէն եւ Ձեռնադրիչ Սրբազան Հօրմէն ստացան Կիսասարկաւագութեան աստիճան: Արարողութեանց խարտաւիլակն էր Հոգշ. Տ. Թէոդորոս Ծ. Վարդապետ Զաքարեան, իսկ առընթերական՝ Հոգշ. Տ. Կորիւն Վարդապետ Բաղդասարեան:

Ձեռնադրութենէն ետք, ընծայեալները կարմիր բազկուրարներ իրենց թեւերուն, մեկնեցան Ս. Յարութեան Տաճար՝ մասնակցելու Տնօրինական Ս. Տեղեաց թափօրին:

20 Մարտ, 2021-ին, Սբ. Թէոդորոս Զօրավարի տօնին, Պատարագի սկիզբն ազդարարող կոչնակի հարուածներու եւ Կոմիտասեան եղանակով «Խորհուրդ խորին» շարականին հետ կը սկսի Պատարագը ու կը շարունակուի մինչեւ Ճաշու գրքին ընթերցումը:

Ընծայեալներ, որոնք մինչ այդ կը հետեւէին արարողութեանց, կը ծնրադրեն ատեան եւ լուռ ու վերացած կ'ունկնդրեն կրկին անգամ երգուող «Ուրախ լեր» շարականը. վիճակ մը՝ որ լաւագոյնս պիտի կրնար բացատրել իրենց նուիրումի ոգիին տարողութիւնը եւ եկեղեցւոյ ուրախութիւնը, մանաւանդ երբ ատիկա իրենցմով կ'ըլլար եւ այդ ուրախութեամբ հետագային իրենք պիտի երջանկանային: Բոլորին ձայներուն մէջ ուրախութեան դող մը կար ու քաղցր սարսուռ մը՝ անոնց հոգիներուն խորը: Որովհետեւ որքան ալ որ ուրախալի է անոնց այդ աստիճան կանխահա հաւանութիւնը, այնքան եւ յուզիչ անոնց խանդը՝ իրենց տակաւին նոր զօրացող ուսերուն վրայ առնելու ծանր բայց քաղցր լուծը Քրիստոսի եւ Ազգին: Որքան ծանր այդ լուծը, նոյնքան եւ փշոտ՝ ճամբան:

Ձեռնադրութենէ առաջ հարկ էր որ ժողովուրդին առջեւ եւս կատարուէր իրենց ուխտը, ի գիտութիւն եւ ի լուր անոնց:

Ահա այդ ուխտը.

«Աստուածային եւ երկնային շնորհ, որ միշտ լնու զպէտս սրբոյ սպասաւորութեան առաքելական եկեղեցւոյ, կոչէ *զՍերգէյ, զԴաւիթ, զՍերգէյ և զՄկրտիչ* ի կիսասարկա-

լագութենէ ի սարկաւագութիւն, սրբոյ եկեղեցւոյ ի սպասաւորութիւն ըստ վկայութեան անձանց իւրեանց եւ ամենայն ժողովրդեանս»:

Այլեւս պատրաստ են անոնք ձեռնադրութեան:

Հասաւ նաեւ այն պահը, երբ ընծայեալները ստացան ուրար որ այլեւս իրենց համար քաղցր է ու թեթեւ ինչպէս ամէն անոնց, որոնք իտէալի մը կրակը ունին իրենց հոգիներուն խորը:

Ստացան նաեւ բուրվառ, հրաման խնկարկելու Ս. Եկեղեցւոյ մէջ խունկի անոյշ բոյրով լեցնելու տաճարը, ապագային դառնալու մէջ-մէկ ծխացող կնդրուկներ հայ եկեղեցւոյ տաճարէն ներս:

Ձեռնադրութիւնը տակաւին չաւարտած նորընծաներէն՝ Բարեշնորհ Սերգէյ Սարկաւագ Անտինեան, Դաւիթ Սարկաւագ Մինասեան, Սերգէյ Սարկաւագ Գազանջեան եւ Մկրտիչ Սարկաւագ Ստեփանեան կ'առնեն բուրվառը, առաջին իսկ հերթին լաւագոյնս եւ անթերի կերպով կատարելու իրենց նոր յանձնուած պարտականութիւնը:

Ո՞վ կրնայ թարգմանել, ո՞ր գրիչը կրնայ նկարագրել այն զգացումներն ու ապրումները այնպէս ինչպէս անոնք գոյութիւն ունին նորընծաներու սրտին խորը...

Ունինք միայն անբացատրելի խանդ, անպատմելի ուրախութիւն եւ արդար յուզում մը՝ եկած ընծայման արարողութեան սրտառուչ գրաւչութենէն եւ խորհրդածութենէն, որոնք զուտ զգացական եւ ժամանակաւոր ապրումներ ըլլալէ աւելի, հայութեան դարաւոր կեանքին աւիշը հանդիսացած են եւ կը հանդիսանան այսօր ալ: Ու Սուրբ Աթոռը, որ այդ աւիշը տուող հազուագիւտ հաստատութիւններու լաւագոյններէն է, ամէն տարի անպակաս կ'ընէ նման առիթներ:

Այս առիթով, նորընծայ սարկաւագներուն, որոնցմով Սուրբ Աթոռոյս սարկաւագներուն թիւը կը բարձրանայ, շունինք նոր բարեմաղթութիւն, այլ սրտագինս կ'ըսենք.

«Բարեաւ գնացէք ընդ այս ճանապարհ...»:

Պատրաստեց՝ ՆԵՐՍԵՆ ԱՔԵՂԱՅ ԱԼՈՅԵԱՆ

